

Ольга Коробова,
заступник директора з НВР,
учитель-методист БСШ № 16

МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ 1–4 КЛАСІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Сучасному суспільству потрібні активні, самостійні, ініціативні особистості, які критично та творчо мислять, готові до самовдосконалення й оволодіння гігантським потоком інформації, що постійно оновлюється. Процес шкільного навчання обов'язково має супроводжуватися поступовим формуванням наукового мислення учнів, а не тільки обмежуватися передаванням їм стандартного набору готових знань.

Поряд із гуманітарною і технічною, проектну культуру трактують як «третю культуру», що має інтегративну сутність. Проектна культура не зводиться до традиційної проектної діяльності в інженерній сфері, архітектурі, дизайні [4]. Проектність – один із вимірів рівня культури народу, «уміння проектувати у великому і малому, вибрати найбільш оптимальні, у той же час конкурентоздатні варіанти розвитку» [3].

Метод проектів являє собою дидактичну категорію; сукупність прийомів, операцій опанування певною частиною практичного чи теоретичного знання, тією чи іншою діяльністю; шлях пізнання, спосіб організації процесу пізнання. Він з'явився ще на початку ХХ століття для того, щоб знайти способи, шляхи розвитку активного самостійного мислення дитини, щоб навчити її не просто запам'ятовувати та відтворювати знання, які дає їм освітній заклад, а й уміти застосовувати їх на практиці.

У курсі іноземної мови метод проектів може використовуватися в рамках програмового матеріалу практично з будь-якої теми, оскільки відбір тематики відбувається з урахуванням практичної значущості для школяра (людина та її оточення). Найголовніше – сформулювати проблему, над якою учні будуть працювати у процесі роботи над темою програми.

Безумовно, «психолого-педагогічні можливості проектних технологій дуже високі. Проектна діяльність максимально спрямована на суб'єктне пробудження і розвиток особистості старшокласників, оскільки цілком відповідає її віковим потребам і особливостям» [1, с. 5].

Але учні 1–4 класів також можуть брати участь у деяких проектах. Звичайно, далеко не всі типи проектів доцільно впроваджувати в систему

навчання на початковому етапі. Так, діти віком 7–8 років можуть разом скласти цікаві розповіді, вирішувати якусь незначну, але важливу для них проблему як-от: фантастичні або реалістичні розповіді про тварин, дизайн своєї класної кімнати тощо. При обговорюванні на уроках інформації стосовно будь-якого проекту вчитель звичайно має підказувати необхідну лексику. Весь мовний матеріал проекту опрацьовується на уроці, якщо його проблема відповідає темі, що вивчається. За умови учас ті учнів у міжпредметних проектах, проблема яких стосується інших галузей знань, їх завдання можуть виконуватися на уроках з різних предметів, а обговорюватися англійською мовою в позаурочний час і не всім класом, а групами чи окремими учнями.

Одним із таких може стати проект «Наша класна кімната» для учнів 2 класу, кінцевою метою якого є створення плану-проекту класної кімнати. Це міжпредметний проект з англійської мови та образотворчого мистецтва, тому частина роботи виконувалася молодшими школярами на уроках малювання та в позаурочний час. Обговорювання проводилося на уроках англійської мови. Цей проект є колективним, мистецьким, коротким, із безпосередньою координацією. Він складається із шести етапів, кожному з яких відповідає один урок.

Так, на першому уроці під час первинного ознайомлення з темою «Наша класна кімната» ситуація пропонується вчителем. Обговорення проводиться фронтально, всією групою. На цьому етапі уроку педагог підказує всю необхідну для цього лексику (але бажано, щоб фахівець використовував відомі дітям слова). Для цього ми пропонуємо ряд вправ на повторення слів, пов'язаних з темою уроку. Обговорення проводиться не в формі відповідей на заздалегідь підготовлені учителем запитання, а у вигляді звичайної бесіди. Учні мають право ставити дорослому будь-які питання стосовно теми проекту. Ініціаторами мають виступати школярі. Виникає необхідність у знанні певних мовних засобів для обговорення загальної проблеми. У результаті такого обговорення визначається певне коло лексичних одиниць, необхідних для опису класної кімнати. Головною метою уроку на зазначеному етапі є активізація використання лексики в мовленні дітей.

На наступному уроці другокласникам пропонується новий граматичний матеріал, необхідний для опису класної кімнати. Якщо виникає потреба, вводиться додаткова лексика, призначена для активного оволодіння й упізнавання (*a computer, besides, our and so on*). Розпочинається розподіл ролей за групами і в межах груп (дизайнери, художники й аналітики). Учитель пояснює, які завдання має виконати кожна група. Учні пропонується намалювати свою класну кімнату. Головною метою уроку на цьому етапі проектної діяльності є розвиток

навичок молодших школярів на вживання граматичних структур (*there is, there are*) та розподіл дітей на групи за інтересами.

На третьому уроці перед другокласники ставиться завдання вибрати, що саме знаходитиметься у класній кімнаті, кількість цих предметів, їх колір і місце розташування. З цією метою учні заповнюють заздалегідь підготовлені вчителем анкети (таким чином розвиваються орфографічні навички, тому що діти ви користуються раніше вивчену лексику). На цьому етапі група дизайнерів висуває пропозиції щодо вигляду класної кімнати, а група художників заперечує чи погоджується з їх пропозиціями. Як зразок можна запропонувати ряд діалогів (у друкованій формі або у формі звукозапису). Треба сказати, що всі утруднення мовно-мовленнєвого плану в ході дискусії знімаються педагогом або однокласниками, що мають достатній і високий рівень навчальних досягнень (підказки в цих випадках заохочуються). У ході дискусії фахівець може звернутися до будь-якого учня (в першу чергу до пасивного, який часом не бере участь в обговоренні) із пропозицією висловити свою думку. Інтерес проявляється лише до змісту. Головною метою уроку на цьому етапі проекту є розвиток діалогічного мовлення й орфографічних навичок.

На четвертому етапі пропонованого проекту (відповідно – четвертому уроці) частина роботи виконується в позаурочний час не всім класом, а групами або окремими учнями. Але обговорення результатів проводиться під час уроку. У цей період розпочинає свою діяльність група аналітиків. Їхнє завдання – проаналізувати всі заповнені анкети. Звичайно, другокласники не можуть виконати це завдання повністю самостійно. Допомогу їм надають або вчитель, або старшокласники (у нашому випадку аналітикам допомагали учні 10 класу). На уроці педагог може запропонувати школярам прослухати додатковий матеріал, пов'язаний із темою уроку, у формі звукозапису. Процес навчання аудіювання ми пропонуємо проводити на основі пісні, оскільки це сприяє розвитку в дітей інтересу до вивчення іноземної мови, знімає втому і напруженість, створює доброзичливу психологічну атмосферу, активізує навчальну діяльність, є засобом розширення та збагачення словника. Головною метою уроку на цьому етапі проекту є розвиток аудитивних механізмів.

П'ятий урок передбачає завершення обговорення щодо дизайну класної кімнати. На уроці молодшим школярам пропонується два тексти для читання у групах із теми проекту. Також другокласники складають розповідь про свою класну кімнату, заповнюючи пропуски в заздалегідь підготовленому вчителем зразку тексту. У цей же період група художників створює загальний малюнок класної кімнати на уроках

образотворчого мистецтва (всі інші учні допомагають їм). Головною метою уроку на цьому етапі проекту є розвиток навичок читання та писемного мовлення.

На заключному етапі роботи за пропонованою темою (шостий урок) підбиваються підсумки роботи над проектом. Група аналітиків захищає проект, доводить правильність створеного малюнку класної кімнати. При цьому вони використовують як аргументи діаграмного відстеження кольору предметів, їх кількості та місця розташування, що були спеціально підготовлені до заключного уроку в позаурочний час. У цій роботі також беруть участь група художників і група дизайнерів. На підсумковий урок бажано запросити експертів, інших учителів іноземної мови для зовнішнього оцінювання проекту. Після захисту проекту другокласникам пропонується прослухати загальний опис створеної класної кімнати. Після цього школярі мають виконати ряд завдань, спираючись на малюнок. Учитель, звичайно, аналізує висловлювання дітей; слідкує за тим, як ними засвоєно лексику, чи правильно школярі застосовують граматичні конструкції; оцінює відповіді. Але це все відбувається в рамках прийнятих видів діяльності, учні не відволікаються від того, що вони мають сказати. Формування всіх необхідних компетенцій має вписуватися у визначену схему без порушення загальної логіки роботи над проектом.

Отже, проектне навчання заохочує і підсилює щире прагнення до навчання з боку молодших школярів, оскільки для нього є характерними: компетентність; наявність безліч дидактичних підходів: навчання у справі, незалежні заняття, спільне навчання, мозковий штурм, рольова гра, евристичне та проблемне навчання, дискусія, командне навчання; висока мотивація, що означає зростання інтересу і включення в роботу в міру її виконання; підтримка педагогічних завдань у когнітивній, афективній і психомоторній сферах на всіх рівнях – знання, розуміння, застосування, аналізу, синтезу; навчання на власному досвіді та досвіді інших у конкретній справі, а не вдавання навчальної діяльності.

Список використаних джерел

1. Логвін В. Метод проектів у контексті сучасної освіти / В. Логвін // Завуч. – 2002. – № 26 (140). – С. 4–6.
2. **Павлютенков Е. М.** Метод проектов : прошлое, настоящее, перспективы / Е. М. Павлютенков, А. Н. Бабарика // Иностранные языки в школе. – 2000. – №7. – С.75–78.
3. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка / Е. С. Полат // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 2–3. – С.2–11.
4. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Е. С. Полат. – М., 2002. – 272 с.

5. Рев'якіна О. Проектна робота в школі / О. Рев'якіна // Директор школи. – 2001. – № 74. – С. 2–4.